

**Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för Förskollärarytbildning
Utbildningsvetenskap
HT 2018
Fakulteten för lärarytbildning**

Har ni varit ute idag?

En studie med syfte att se utevistelsens
möjligheter.

Patricia Kjellsdotter

Författare

Patricia Kjellsdotter

Titel

Har ni varit ute idag?

En studie med syfte att se utevistelsens möjligheter.

Engelsk titel

Have you been outside today?

A study aimed to see the possibilities with outside activity.

Handledare

Hilma Holm

Examinator

Helén Persson

Sammanfattning

Utevistelse är något som är starkt förknippat med förskolan idag. Många föräldrar förväntar sig att vi är ute dagligen men det är mer sällan de frågar efter utevistelsens syfte och innehåll.

Syftet med den här studien är att få syn på hur förskollärare verksamma i förskolan planerar kring utevistelsen. Vad är det huvudsakliga syftet med utevistelsen samt vilka möjligheter och eventuella hinder finns att förhålla sig till? För att samla empirin används kvalitativa forskningsintervjuer med idag verksamma förskollärare.

Studien tar avstamp i ett sociokulturellt perspektiv vilket belyser samspelet mellan barnet och den kultur de befinner sig i.

Studiens resultat visar att huvudsyftet med utevistelsen i förskolan är hälsoaspekten, frisk luft och rörelse. Det visar även att den mesta undervisning utomhus sker vid spontana tillfällen, fångade i stunden. Samtidigt visar det sig att undervisningen har fått en allt mer framträdande roll vilket skapar en mer pedagogisk helhet för dagen i förskolan.

Ämnesord

utevistelse, utomhuspedagogik, hälsa, rörelse, läroplan, förskola

Innehållsförteckning

1 Inledning och bakgrund	5
1.1 Syfte.....	7
1.2 Forskningsfrågor.....	7
2 Litteraturgenomgång	8
2.1 Vad är utevistelse?.....	8
2.1.1 Hälsa.....	8
2.1.2 Lek.....	9
2.1.3 Att lära utomhus.....	11
2.1.4 Pedagogernas betydelse för lärande.....	12
2.2 Sammanfattning och nyvunna insikter.....	13
3 Teoretisk utgångspunkt	14
4 Metod	16
4.1 Semistrukturerad intervju.....	16
4.1.1 Etiska ställningstagande.....	17
4.2 Urval.....	18
4.3 Genomförande.....	19
4.4 Bearbetning av data.....	19
5 Resultat och analys	21
5.1 Hälsa.....	21
5.2 Lek.....	25
5.3 Att lära ute.....	26
5.4 Möjligheter och hinder.....	29
5.5 Planering inför utevistelsen.....	32
6 Diskussion	34
6.1 Metoddiskussion.....	34
6.2 Resultatdiskussion.....	35
6.2.1 Utevistelsens huvudsyfte.....	35
6.2.2 Miljön.....	36
6.2.3 Pedagogerna.....	37
6.2.4 Strategier.....	38

6.2.5 Forskning och litteratur	39
6.3 Slutord.....	39
6.4 Vidare forskning	39
Referenslista.....	40
Bilagor	43

1 Inledning och bakgrund

Frisk luft och värdet av dagsljus är något som gärna diskuteras i samhället i dag. I olika medier kan vi läsa att det bland annat ökar vårt välmående, solljuset ger oss viktiga D-vitaminer som stärker vårt immunförsvar.

Som verksam förskollärare i förskolan upplever jag att utevistelsen även är viktig för många av våra familjer. “Har ni varit ute idag?” och “Är ni ute i alla väder?” är frågor som familjer gärna vill ha svar på. Men enligt min erfarenhet är det dock mer sällan de frågar vad utevistelsen har för innehåll och syfte.

Jag tänker mig att pedagogernas förhållningssätt påverkar undervisningen i förskolan. Hur du som pedagog väljer att förhålla dig till barnen är det som blir ramen undervisningens innehåll och syfte.

Våra styrdokument

I förskolans läroplan, Lpfö 98, kan vi läsa att vi i förskolan ska arbeta med natur och miljö.

Vidare läser vi att förskolan ska ge barnen en balanserad dagsrytm som ska ge förutsättningar för barnens egna planer, fantasi och kreativ lek och lärande såväl inomhus som utomhus.

Lpfö 18, som träder i kraft först den 1 juli 2019, har ett nytt stycke med rubriken *Hållbar utveckling samt hälsa och välbefinnande* lagt till som, enligt min uppfattning, tar ett vidare grepp kring barns livsstil. Bland annat tas rörelseförmåga, rörelseglädje och fysisk aktivitet upp och lyfts fram som, för läroplanen, nya begrepp.

Barnen ska få förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom att ges möjlighet att delta i fysiska aktiviteter och vistas i olika naturmiljöer. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva rörelseglädje och därigenom utveckla sitt intresse för att vara fysiskt aktiva. /.../ Utbildningen ska ge utrymme för barnens egna initiativ, fantasi och kreativitet. Barnen ska kunna växla mellan olika aktiviteter under dagen, både utomhus och inomhus och i varierande miljöer.” (Lpfö 18, s. 9)

Mycket forskning idag visar att vi är ett stillasittande folk (Sollerhed, 2017) Vi rör oss allt mindre i vardagen både på arbete och fritid. Kanske även att vi på förskolan ibland bromsar

barnens rörelse då vi, på grund av lokaler och barngrupp/storlek, styr in barnen mot eller erbjuder lugnare lekar i vår inomhusmiljö (Sollerhed, 2017). För mig handlar rörelseförmåga, rörelseglädje samt fysisk aktivitet mycket om ett förhållningssätt. Att finna balans i vardagen som består av både rörelse och rofyllda stunder så som vila, en trygg famn eller en skogspromenad.

Det handlar även om att vi ska ha samma rätt och möjlighet till fysisk aktivitet oavsett kön eller fysiska förutsättningar.

Skollagen skriver om en helhetssyn, att vi inom förskolan ska erbjuda omsorg, utveckling och lärande utifrån barnets behov.

Efter att ha jag läst litteratur inom området tycker jag mig se tre aspekter av utevistelsen. Flertalet författare och forskare skriver om samspel, en växelverkan mellan olika aspekter inom utevistelsen vilket kommer att presenteras närmare i litteraturgenomgången. *Det första* är hälsoaspekten. Vi mår helt enkelt bättre av att dagligen vistas utomhus, just idag men även på längre sikt (Sollerhed 2017). På förskolan är det många både barn och vuxna som är tillsammans vilket är en gynnsam miljö för spridning av virus och bakterier. Daglig utevistelse förespråkas för att hålla sjukdomarna i schack. *Det andra* är att utevistelsen erbjuder fri lek för barnen. Med fri lek, i det här fallet, menar jag en lek fri från styrning av vuxna som kanske förekommer mer frekvent inomhus. Inomhusmiljön upplevs inte alltid som en optimal plats för alltför aktiva lekar samt att den inte heller i sig själv erbjuder de möjligheter till kreativitet, fantasi och motoriska utmaningar på samma sätt som utomhusmiljön gör (Ohlsson 2015). *Det tredje* och sista är att utevistelsen används som ytterligare ett rum för lärande och undervisning. En del av verksamheten som följer rådande tema och innefattar både planerade och spontana undervisningstillfällen där våra styrdokument är till grund liksom i resten av dagen på förskolan (Persson & Wiklund 2007). Då våra styrdokument ger oss frihet att tolka och förhålla oss till texten och dess innehåll så känns studien aktuell. Hur förhåller vi oss till utevistelsen i förskolan? Vad väljer förskollärare att fokusera på när de planerar inför utevistelsen samt används utevistelsen i sin

fulla potential? Tar vi utevistelsen lite för given eller är den lika planerad och prioriterad som undervisningen inomhus i förskolan är?

1.1 Syfte

Syftet med studien är att få syn på hur förskollärare planerar kring utevistelsen på förskolan. Vad som är det huvudsakliga syftet med utevistelsen samt vilka möjligheter och eventuella hinder finns att förhålla sig till då man planerar utevistelsen på förskolan.

1.2 Forskningsfrågor

I mina forskningsfrågor utgår jag från förskollärarnas egen syn på utevistelsens kontext.

Jag ställer mig följande forskningsfrågor:

Hur använder pedagogerna undervisning i utevistelsen?

Hur tolkar och använder de sig av läroplanen och forskning i planeringen för utevistelsen?

2 Litteraturgenomgång

För att hitta lämplig litteratur till studien har jag tittat på andra examensarbeten och där hittat inspiration till litteratur. Jag har gjort systematiska litteratursökningar där jag använt ämnesord i olika kombinationer så som utevistelse, utomhuspedagogik, hälsa, rörelse, förskola samt läroplan. Då jag upplevde att det fanns mycket litteratur att tillgå inom ämnet begränsade jag mig till svensk litteratur utgiven tidigast år 2000 och som tog upp olika aspekter kring utevistelsen i förskolan. En del litteratur är även känd för mig sen tidigare då jag använt den i min profession.

Litteratursökningen har gjorts i databasen Summon.

2.1 Vad är utevistelse?

I förskolan vistas barnen delar av dagen ute därav utevistelse. Utevistelse kan vara att vistas på förskolans gård, att gå på stadspromenad, att besöka en lekplats eller skogen. Helt enkelt när vi inte är inne. Björklund (2016) betonar att vara ute inte kan vara ett syfte med utevistelsen utan vad vi bör fråga oss är *varför* är vi ute? "I uteverksamheten finns det en kraft och en glädje som bör tas tillvara och uppmuntras" (Björklund 2016 s. 23).

2.1.1 Hälsa

Hälsa är ett begrepp som innefattar psykiska, fysiska samt sociala aspekter. Den fysiska miljön vi befinner oss i påverkar vår nuvarande och framtida hälsa. Ett ökat stillasittande ger ökad risk för kroniska sjukdomar som t.ex. typ 2-diabetes och benskörhet. Björklund (2016) framhåller att vi i samhället idag ser trender som tyder på att barn rör sig allt mer genom att de deltar i olika aktiviteter och föreningar på sin fritid. Samtidigt syns det en tydlig polarisering då det är vissa barn som har flera olika fritidsaktiviteter medans andra barn inte har någon alls. Vilket bland annat kan bero på vilken miljö du befinner dig i samt vilka ekonomiska förutsättningar som finns. Vidare menar Björklund att här har förskolan en viktig roll genom att erbjuda goda vanor kring fysisk aktivitet. Hon får medhåll av Söderberg (2011) som menar att tidiga upplevelser av natur och friluftsliv påverkar vårt förhållningssätt till naturen senare i livet. Förskolans insatser kan göra skillnad för de som inte får erfarenhet

av naturupplevelser hemifrån. Förskolan behöver ha miljöer som inbjuder till att springa, hoppa, klättra och balansera. Likaså skapa lustfyllda upplevelser som inte fokuserar på prestation. Likt Björklund menar Söderberg att “Det är miljön som stimulerar barns lek och rörelse och inte bara att de är utomhus” (2011 s. 104)

Att vistas utomhus har flera hälsoaspekter. Bland annat kan vår nattsömn förbättras, D-vitamin, som vi får genom solljuset, stärker vår benstomme samt interagerar med kroppens immunförsvar så vi lättare kan försvara oss mot infektionssjukdomar menar Söderberg. Solljuset har även en förmåga att sänka kroppens stresshormoner. Det finns svenska studier, enligt Söderberg, som visar att barn som har tillgång till en naturrik utomhusmiljö vilken inbjuder till lek och rörelse, upplevs lugnare och har lättare att ta till sig samt förstå undervisningen jämfört med barn på förskolor med en naturfattig utomhusmiljö. Granberg (2000) är inne på samma tankar. Hon menar att barn måste röra sig mycket för att kunna sitta still. Utomhus finns det förutsättningar för barnen att använda stora rörelser på stora ytor till skillnad från inomhus enligt Granberg. Viktigt att tänka på är dock att bara för att förskolan har en miljö som inbjuder och skapar förutsättningar för lek och rörelse så det i sig ingen garanti att leken blir friktionsfri. Lek, ute som inne, behöver vuxna som stöttar och värnar om lekens struktur. Däremot finns det, framhåller Björklund, goda förutsättningar för ett mer jämställt klimat i utomhusleken då materialet utomhus oftast uppfattas som mer könsneutralt.

Det finns även mindre gynnsamma faktorer med att vistas utomhus. Söderberg lyfter bland annat risken med för mycket ultraviolett solljus som vid hög exponering kan ge skador på vår hud, luftföroreningar i form av utsläpp från trafik och industrier samt pollen och allergiska reaktioner.

2.1.2 Lek

En lek utomhus kan innehålla många hemliga lekvärldar. I ett gott lekklimat utvecklar barnen sin sociala kompetens och självkänsla menar Björklund (2016). Men det kommer inte av sig självt. Det förutsätter tillgång till material, tid till lek samt närvarande pedagoger som stödjer och hjälper till i leken. Öhman (2015) är inne på samma tanke. Hon menar att det finns fyra roller som pedagoger vanligtvis intar i relation till barns lek på förskolan. Den första

observatören deltar inte aktivt i leken men finns nära och bekräftar med t.ex. ögonkontakt att de följer leken. Den andra är *rekvisitören*. Dennes roll är att tillföra rekvisita till leken så den hålls levande och kan utvecklas vidare. Den tredje rollen är den *medlekande*. Här är den vuxna med som deltagare leken och kan därigenom utveckla leken. Den fjärde och sista rollen är *lekledaren*. Här har den vuxna en aktiv roll i leken. Hon använder medvetet begrepp som berikar och förlänger leken poängterar Öhman. Vilken roll som är att föredra är enligt Öhman upp till pedagog och situation.

När vi pratar om barns kroppsliga lek kan man enligt Osnes m.fl. (2012) dela in den i tre olika områden, färdighetslekar, vilda lekar och traditionslekar. Gemensamt för dessa tre är att de till störst del förekommer utomhus. I färdighetsleken tränar barnet omedvetet sin grundläggande motorik så som att gå, springa, balansera, klättra med mera. I förskolan ska varje barn ges förutsättningar att utveckla dessa förmågor något som ställer höga krav på verksamheten. Men genom att låta barnen vistas i en naturrik miljö så ökar vi förutsättningarna för att lyckas. Naturen i sig erbjuder fysiska utmaningar, möjligheter och variation för det enskilda barnet (Osnes m.fl.). Färdighetslekar kan utföras både enskilt och samspel med barn eller vuxna.

De vilda lekarna kännetecknas av mycket närkontakt och fysisk aktivitet. Barnen brottas och låtsas slåss med varandra. Leken uppfattas ofta som bullrig och våldsam och avstyrs av den anledningen ibland av vuxna. Dock menar författarna att denna form av lek tränar barnet i att förstå lekkoder. Barnet tränar upp sin muskelstyrka och om leken pågår en längre tid, sin uthållighet samt även sitt sociala samspel.

Till traditionslekarna hör kull, kurrägömma, bollekar, sång-, dans- och klapplekar. Det är lekar som ställer stora krav på motorisk förmåga, styrka och uthållighet (a.a.). Dessa lekar kräver lite utrustning och kan lekas i många olika miljöer. Många gånger är det vuxna som introducerar leken för barnen som sedan kan utveckla den vidare och anpassa till sina lek miljöer och förutsättningar (a.a.).

Likt Björklund m.fl. framhåller Ohlsson (2015) vikten av närvarande pedagoger men betonar även fri lek i naturen. Fri lek där fantasin saknar gränser. Där skogens eget material blir bilar

och hus och hemliga kryp in. Plats för spring som ger motorisk träning men också plats för vila, en möjlighet att ligga still och titta på moln och lyssna på fågelsång.

2.1.3 Att lära utomhus

Pedagogernas sätt att se på barns lärande formar all pedagogisk verksamhet inom förskolan. Så att skilja på lärande inne och ute enligt Björklund (2016) är egentligen oväsentligt. Barn lär i alla situationer och miljöer. Det som däremot är av värde är miljöernas olika förutsättningar och möjligheter, att tillvara de olika sinnesintryck som respektive miljö erbjuder samt att använda miljöerna i en växelverkan. Granberg (2000) framhåller möjligheten att utomhus kunna uppleva fysiskt, med sin egna kropp, t.ex. lägesord såsom *under* gungan, *i* rutschkana och *på* stocken. Mötet med olika miljöer och sinnesintryck erbjuder fler dimensioner för lärande vilket i sin tur skapar bättre förutsättningar för att ett lärande befästs.

Fördelar med att undervisa ute är att det för barnen kan upplevas som mer lättsamt i jämförelse med att sitta inne på sin "prick" menar Björklund. Vidare framhåller hon att utemiljön ofta är mer tillåtande ur ett rörelse- och ljudperspektiv.

Enligt Björklund kan utemiljön med fördel innefatta liknande lärmiljöer som innemiljön. Det bör finnas möjlighet till skapande och konstruktion, till avslappning och återhämtning, språkutveckling med mera.

Under utevistelsen utvecklas barn inom alla områden betonar Granberg (2000). Det finns möjlighet att utveckla både praktiska och teoretiska färdigheter. Utevistelse engagerar till aktivt deltagande och utforskande. Genom vattenleken eller kojbygget får barnen fysiska erfarenheter menar Granberg. Likt Björklund (2016) poängterar Granberg vikten av medforskande pedagoger. Att som pedagog ta tillvara möjligheter och tillfällen att skapa ett sammanhang i barnens upplevelser. Låt barnens upplevelser bli basen för inläringen menar Ohlsson (2015). Vidare menar Ohlsson att pedagogerna kan använda utevistelsen som ett verktyg för att stimulera utveckling och inläring hos barnen. I mötet med barnen krävs det att pedagogen har viss kunskap för att ställa frågor som väcker barnens intresse samt utmanar barnen i sin utveckling. Att som pedagog ha viss baskunskap menar Ohlsson kan vara en trygghet. Ohlsson framhåller t.ex. vetskap om var pedagogerna kan hämta kunskap, att vara

en inspiratör, att utgå från barnen samt skapa goda förutsättningar för att alla mår bra under utevistelsen. Till sist poängterar Ohlsson att “Låt inte din okunskap hindra dig från att gå ut och upptäcka tillsammans med barnen. Låt istället nyfikenhet bli en sporre som gör att du vill gå ut med barnen och lära dig mer för varje gång” (2015 s. 25)

2.1.4 Pedagogernas betydelse för lärande

Barn blir intelligenta inom de områden de undervisas i (Pihlgren 2017) och det är därför av största vikt att förskolan erbjuder undervisning inom många olika områden. Vidare menar Thulin (2015) att det är pedagogerna som skapar ramen för undervisningen i förskolan. I en av sina böcker presenterar Thulin två olika kommunikativa strategier. Den första kännetecknas av att barnen förväntas upptäcka kunskap på egen hand. Det vill säga pedagogerna erbjuder en tillrättalagd miljö men låter barnen utforska den utifrån vad de själva upptäcker. Tanken är här att det räcker för barnen att befinna sig i situationen för att ett lärande ska ske. En risk med detta förhållningssätt menar Thulin är att det inte blir någon djupare förståelse då inget nytt perspektiv presenteras för barnen.

Hennes andra strategi utgår även den från vad barnen visar intresse för men där är pedagogerna mer aktiva och styr barnens uppmärksamhet vidare. Det finns tydliga mål med lärandet och det byggs på för att få en fördjupad kunskap, man samtalar kring, benämner och gör liknelser och särskiljer.

Likt Thulin skriver Pihlgren (2017) om pedagogernas betydelse för undervisningskvaliteten i förskolan. Pihlgren skriver om olika undervisningsmiljöer och hur de ger olika utfall i undervisningen. Den undervisningsmiljön som framhålls vara den som ger starkast kognitiva innehåll är den scaffoldingstöttande undervisningsmiljön (Pihlgren 2017). I den undervisningsmiljön har dialogen en avgörande roll. Dialogen leds av pedagogen och har en tydlig riktning samtidigt som den ger barnen inflytande och delaktighet. Sättet hur pedagogen ställer frågor är i fokus. Vidare lyfter Pihlgren vikten av att vara intellektuella förebilder. Att som pedagog visa nyfikenhet och vara utforskande för att få barnens intresse att riktas mot det tänkta lärandet.

2.2 Sammanfattning och nyvunna insikter

Då jag läst aktuell litteratur och forskning rörande studiens ämne så tar jag med mig en del för studien viktiga insikter. Vad är det förskolan erbjuder barnen då det handlar om utevistelsen? Ja det första är vikten av att vara ett komplement till hemmet då det bland barnen finns olika förutsättningar då det kommer till fysisk aktivitet samt att vistas utomhus. Att på förskolan erbjuda förutsättningar för att kunna skapa en god grundhälsa för barnen. Förskolan måste skapa en inbjudande utemiljö som ger tillgång till olika material och sinnesintryck. Förskolan måste värna om lek, fantasi och kreativitet men kanske viktigast av allt – pedagogerna måste vara där tillsammans med barnen. För att få syn på vad det är som fångar deras intresse. För att stötta och utmana. För att kombinera lek och lärande, i kojbygget eller i vattenleken. För att låta inne bli ute och tvärtom, för att se möjligheterna.

3 Teoretisk utgångspunkt

I studien är de didaktiska frågorna *hur* och *vad* mitt fokus. Men för att nå det är det fler aspekter inom didaktiken som bör beaktas då det är flera faktorer som påverkar undervisningen. Vad ska läras, hur ska det läras och varför ska det läras samt även var och tillsammans med vem ska vi, i detta fall barnen, lära? Didaktik är de faktorer som påverkar vår undervisning i förskolan. Förutom ämneskunskaper så innefattar även värdegrund och förhållningssätt samt min egen barnsyn det didaktiska arbetet i förskolan (Osnes m.fl. 2012). Studien tar sitt avstamp ur ett sociokulturellt perspektiv. Det sociokulturella perspektivet belyser *samspelet* mellan barnet och den kultur de befinner sig i. Med begreppet kultur menas, i detta sammanhang, de *resurser* som finns inom en enskild individ, den sociala *interaktion* samt de *artefakter* som barnet möter i sin vardag (Säljö 2014).

I möten och samspel med vår omgivning lär vi oss ständigt nya saker. Säljö menar att vi i varje möte får med oss insikter och kunskaper som sedan bearbetas och utvecklas till förnyad, fördjupad eller förändrad kunskap hos den enskilda individen. I ett sociokulturellt perspektiv går det, menar Säljö, inte att undvika att lära. Det är snarare vad vi lär oss som är att fundera kring.

Vidare hävdar Strandberg (2017), likt Vygotskij, att vi föds med en genuppsättning som vi inte kan påverka. Det som däremot går att påverka enligt Strandberg är hur vi genom interaktion och med hjälp av olika artefakter kan utveckla vårt arv. Vygotskij (1995) menar att det är nödvändigt att vidga barns erfarenheter för att de ska utvecklas. Desto mer ett barn ser, hör och upplever desto större är möjligheterna för att ta till sig ny fördjupad kunskap. Här har förskolan en viktig roll att genom ett *undervisande förhållningssätt* utmana barnet för att nå en ökad utveckling. Vi pedagoger bör medvetet skapa förutsättningar för att en utveckling, ett lärande ska kunna ske. Genom att var nära barnen både kroppsligt och intellektuellt kan vi få syn på barnets perspektiv. Fånga det barnet visar ett intresse och nyfikenhet för och utifrån det utmana barnet mot en utvidgad förståelse. Det kan vara genom verbal kommunikation och samspel men även genom att tillföra material, artefakter, så att t.ex. en lek eller aktivitet kan utvecklas mot ett nytt och/eller fördjupat lärande. Världen är helt enkelt för stor och komplex för att lämnas till den enskilde att själv undersöka och förstå (Thulin 2015). Genom att utgå

från barnets kunskaper här och nu och därifrån utmana för att få ökad förståelse är vad Vygotskij benämnde som *proximala utvecklingszoner*. Vygotskij menade att varje individ har en viss befintlig utvecklingsnivå men samtidigt en nivå av möjlighet till utveckling, ett möjlighetsmoln (Pihlgren, 2017). Pihlgren förklarar det med att individen i interaktion med andra, ofta mer kunniga, kan ta ett kognitivt språng i sin förståelse inom ett visst område. Hon menar vidare att ju fler personer som samspelar, ju fler interaktioner du ingår i, desto större möjligheter har du att nå en ökad och fördjupad kunskap. Strandberg förklarar på liknande sätt det som det närmaste utvecklingsstadiet som du inte kan klara själv men som går att nå i interaktion med andra.

4 Metod

I studien har jag valt att använda mig av en kvalitativ forskningsintervju.

Syftet med att använda sig av kvalitativ metod är att det ger möjlighet att komma nära (Holme & Solvang 1997) det som ska undersökas. Genom att försöka sätta sig in i någon annans perspektiv samt visa ett genuint intresse för någons synsätt och tankar skapas goda förutsättningar för att lyckas med en kvalitativ forskningsansats. Dock poängterar Holme och Solvang (1997) att det inte är en garanti för att lyckas. Något att ha i tanken är att det i mötet kan finns förväntningar. Förväntningar att svara *rätt* och då inte ge uttryck för sina egna sanna uppfattningar inom ämnet. Det är ditt eget agerande som forskare som avgör om du lyckas skapa den närhet och det förtroende som förutsätts för att nå framgång med en kvalitativ metod.

Syftet med studien är att få syn på hur förskollärare planerar kring utevistelsen på förskolan. Vad är det huvudsakliga syftet med utevistelsen samt vilka möjligheter och eventuella hinder finns att förhålla sig till? Det vill säga jag vill få en insikt i deras egen syn på ämnet, deras åsikter och tankar, och då lämpar denna form av intervju som metod (Denscombe 2009). Med en sådan forskningsansats anser jag mig kunna få en fördjupad kunskap och en ökad förståelse (Stukát 2005) av synen på förskolans utevistelse.

4.1 Semistrukturerad intervju

Jag har valt att använda mig av semistrukturerad intervju då den formen av intervju öppnar upp för en interaktion mellan forskaren och informanten. Det ger även en ökad möjlighet att ställa följdfrågor samt att kompensera språkliga svårigheter och begrepp (Stukát 2005). Den semistrukturerade intervjun är en metod som kan liknas vid ett vanligt samtal menar Holme och Solvang (1997). Forskaren sätter ramarna och informanten styr innehållet genom sina svar och uppfattningar. Genom att i början av intervjun tydligt tala om syftet med studien, det vill säga att mitt intresse är informanternas egna förhållningssätt till utevistelsen, önskade jag få informanterna bekväm i samtalet samt att de kände tillit till mig som intervjuare. Jag kom under intervjuens gång lägga stor vikt vid att skapa en god kontakt med informanten genom att

lyssna uppmärksamt och visa intresse, förståelse och respekt för det som sades under intervjun (Kvale & Brinkmann 2014). Jag informerade om att intervjun spelas in för att underlätta för mig så kan ha mitt fokus på ämnet och interaktionen och inte på att dokumentera. Vidare planerade jag att träffa informanterna i deras hemmiljö, i deras fall förskolan, med förhoppning om att skapa en ohotad miljö (Stukat 2005).

4.1.1 Etiska ställningstagande

I all forskning är det viktigt att bemöta samtliga aktörer inom den aktuella studien med respekt (Holme & Solvang 1997). Viktigt är att du som deltagare i en studie känner till de rättigheter och skyldigheter som både forskare och informanter har att förhålla sig till. Utifrån att ha valt intervju som metod har jag förhållit mig till följande fyra etiska principer nämligen *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* samt *nyttjandekrav* (Vetenskapsrådet 2011).

Den första principen, *informationskravet*, innebär att deltagarna ska informeras om sin uppgift i studien samt att deras medverkan är frivillig samt att de när som har rätt att avbryta sin medverkan i studien (a.a.). Den andra, *samtyckeskravet*, handlar om att jag som forskare ska inhämta informanternas samtycke (a.a.). Inför intervjuerna lämnade jag ut ett informationsbrev (se bilaga) där jag i skrift beskrev mitt syfte och upplägg med studien. I brevet kunde informanterna även ta del av samtliga etiska principer som nämnts ovan och, genom sin signatur, ge sitt samtycke till sin medverkan i studien. Den tredje principen, *konfidentialitetskravet*, innefattar att alla uppgifter som framkommer i studien bearbetas konfidentiellt (a.a.) Det vill säga det ska inte gå att urskilja från vem eller vilken förskola som information i studien är hämtad i från. Den fjärde och sista etiska principen är *nyttjandekravet*. Nyttjandekravet handlar om att den information som framkommer i studien endast får och kommer att användas i den aktuella studien (a.a.).

Under arbetets gång kommer jag utgå från hela min empiri för att sedan i resultatdelen presentera, för studien, relevanta delar dock utan att det går att härleda till uppgiftslämnarens namn eller förskola. Den färdigställda uppsatsen kommer att finnas tillgänglig på databasen Diva.

4.2 Urval

Då studien har som syfte att få syn på förskollärares eget förhållningssätt till utevistelsen har jag valt att intervjua fem förskollärare verksamma vid fyra olika förskolor. Skälet till att jag valt att fokusera på förskollärare i studien är att jag utgått från 1 kap. 8 § i Skollagens (SFS 2010:800) definition av undervisning nämligen “sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden”.

Jag har valt att utföra färre intervjuer då tiden är begränsad och har istället ägnat mer tid att förbereda inför intervjuerna (Kvale & Brinkmann 2014). För att ändå få varians i studien har ett urval gjorts från förskolor belägna både innerstaden och på landsbygden. Inför intervjuerna har jag tagit kontakt med ett antal förskolechefer som i sin tur informerat sina verksamma förskollärare om studien. De förskollärare som valt att delta har sedan kontaktat mig för att bestämma tid för att genomföra intervjuerna. Då jag från tre förskolor fick flera som var villiga att delta så valde jag slumpmässigt ut en från varje ställe. Tanken med det var att jag antog att jag skulle få mer varians i svaren om jag valde informanter från olika förskolor istället för att ta flera från en och samma förskola. Ett undantag blev det dock. Från en förskola i innerstaden valde jag att göra två intervjuer på samma förskola. Detta valet gjorde jag då jag upplevde att jag kanske inte skulle få möjlighet att få komma till fler förskolor i det området.

Efter att ha genomfört fyra av fem intervjuer så upptäckte jag att av de intervjuade så arbetade tre av dem med de yngre barnen på förskolan så inför den sista intervjun så sökte jag en förskollärare som var verksam i en barngrupp med äldre barn.

De tillfrågade förskolecheferna är på olika sätt kända för mig då de geografiskt är verksamma både där jag själv är verksam som pedagog samt i min hemmiljö. Däremot har jag sedan tidigare ingen privat koppling till de enskilda personer som jag kommer att intervjua.

4.3 Genomförande

För att nå och få svar på syfte och forskningsfrågor valde jag att använda mig av intervjuer. Intervjufrågorna arbetade jag fram för att sedan diskutera dem med handledare samt en förskollärarkollega.

Jag har intervjuat fem förskollärare verksamma på fyra olika förskolor, två belägna i innerstaden och två på landsbygden. Jag valde att genomföra intervjuerna på informanternas arbetsplats med syftet att få dem bekväma i situationen. Intervjuernas längd varande från 15 minuter till ca 40 minuter. För att dokumentera intervjuerna så använde jag ljudupptagning med hjälp av diktafon samt penna och papper för egna noteringar under samtalen.

4.4 Bearbetning av data

Jag har använt mig av kvalitativ analys då jag bearbetat min empiri. Vid intervjuerna använde jag mig av ljudupptagning samt gjorde egna kortare anteckningar för att enklare minnas viktiga delar vid bearbetning av empirin. Då jag ville skapa mig en helhet över empirin lyssnade jag först på materialet som sedan transkriberades i sin helhet. Delar som jag tolkade relevanta för studien kom att återges, både som citat och i flytande skriftlig form (Kvale & Brinkmann 2014), i studiens resultatdel.

När vi omvandlar muntligt språk till skriftligt språk är det viktigt att ta hänsyn till vissa aspekter (Kvale & Brinkmann 2014). I ett samtal mellan två personer är flera sinnen inkopplade. Vi läser av varandras mimik, kroppsspråk och tonfall m.m. något som är svårt att överföra i skriftligt språk. Det icke-verbala språket (a.a.) går inte att transkriberas. Vidare sker det alltid en, medveten eller omedveten, tolkning av den som transkriberar då det finns skillnader mellan muntligt och skriftligt språk (a.a.). Efter transkriberingen läste jag utskriften för att denna gång hitta likheter och skillnader i de olika intervjuerna. Vad var återkommande? Vad avviker? Jag ställde mig även frågan "Vad är det som sägs?" för att få syn på gemensamma begrepp och synsätt. Utifrån det jag fick syn på valde jag sedan att använda mig av fem olika kategorier nämligen, min egna tre aspekter kring utevistelsen,

hälsa, lek och undervisnings aspekten, möjligheter och hinder samt planering kring utevistelsen.

5 Resultat och analys

I det här avsnittet presenteras samt analyseras intervjuvaren som framkommit från intervjuerna. Intervjufrågorna finns presenterade sist i arbetet. Resultatet har sammanställts och kategoriserats i fem kategorier med syfte att skapa tydlighet för läsaren.

Studiens syfte är att få syn på hur förskollärare planerar kring utevistelsen på förskolan. Vad som är det huvudsakliga syftet med utevistelsen samt vilka möjligheter och eventuella hinder finns att förhålla sig till då man planerar utevistelsen på förskolan. Studien tar sitt avstamp ur ett sociokulturellt perspektiv.

För att bevara informanternas anonymitet har jag valt att benämna dem som Linda, Elin, Anki, Sofie och Malin. Linda, Elin och Malin är verksamma på förskolor belägna i innerstaden till skillnad från Anki och Sofie som är verksamma på landsbygden.

5.1 Hälsa

På frågan om vad som är huvudsyftet med utevistelsen har samtliga informanter tagit upp hälsoaspekten som ett av deras huvudsyfte. De talar bland annat om rörelsebehov. På förskolan idag vistas det många barn på en begränsad yta vilket kan tänkas begränsa barnens rörelse. Många barn är även på förskolan hela dagar, från morgon till kväll. Det gör att det inom förskolans dag är viktigt att få möjlighet till utevistelse samt att få frisk luft och dagsljus. Då det handlar om rörelsen är det så med de yngsta barnen att de undersöker sin omvärld med hela sin kropp. Att få möjligheten att utforska gårdens olika nivåer genom att till exempel kämpa sig upp för kullen är att skapa sig en förståelse för sin omvärld.

Rörelsen. Att utveckla rörelse mer vad ska man säga ... tänja ut den på något sätt. Barnet som bara vill gå och gå och gå... utnyttja de små backarna lägena ... att få tillfälle att bli lite friare för sin rörelse... utveckla sin rörelse kan man säga så...alltså fysiskt att undersöka och att utmanas. (Linda)

Så syftet med utevistelsen är väl få utlopp för sin för... vad säger man... ja sitt rörelsebehov och få frisk luft. Det mår alla bra av liksom. (Elin)

...frisk luft naturligtvis och få utlopp för rörelsebehovet... (Anki)

De talar om vikten av frisk luft och rörelse samt att de tar upp hur ofta utevistelsen sker. Alla har som mål att ha daglig utevistelse, gärna mer än en gång om väder och vind tillåter det. Kvantitet är alltså även en viktig aspekt som jag tolkar det. Vidare tolkar jag det som att man inom förskolan ser utevistelsen som något positivt och viktigt, något som är värt att prioritera gärna vid flera tillfällen under dagen om det ges möjlighet.

Vi har det varje dag... mmmm... det är vårt mål. (Sofie)

Varje dag. Ibland två... ja de flesta gångerna, de allra flesta dagarna är det två gånger om dagen. (Anki)

Återkommande är även tankar kring vad barnen erbjuds på förskolan. Samtliga berättar att de lämnar gården för att få nya intryck och utmaningar. För att få variation i miljön, för att få uppleva närmiljö men även för att få ett komplement till gården som oftast är begränsad då den är tillrättalagd av vuxna, någon har tänkt vad barnen vill göra.

När det kom till att uppleva närmiljön stötte jag på en skillnad i svaren från förskolorna i innerstaden och förskolorna på landsbygden. Samtliga lämnar gården regelbundet men vad de upplever skiljer dem åt. Sofie och Anki är verksamma på landsbygden och berättar så här:

... det blir ju lite andra miljöer för barnen... ja vi har ju hagar med hästar och såna grejer här också så det blir ju en annan miljö. (Sofie)

Fremst är det ju på vår utegård men i och med att vår utegård angränsar till skolgården så brukar vi använda den också. Eller närmiljön. Vi har ju nära till sjön och idrottsplats som vi brukar ... (Anki)

Malin, verksam i innerstaden, uttalar sig så här:

Ja vi har ju ... om man går dit så har vi ett stort fint utegym som dom har byggt. Och där är ju mycket klättra och så och sen är där uppbyggt en fin rink... vi kan ta med klubbor och så..., det har vi här med men det är kul att komma bort. Fortsätter man förbi där så är där en fin cykelväg som man kan gå... (Malin)

Jag menar att de har samma syfte med att lämna gården för variationens skull men att förutsättningarna i närmiljön är olika. Förskolorna belägna på landsbygden har större möjlighet att erbjuda natur, växtliv och djurliv. Även lättare att visa och pratar kring skiftningar i naturen beroende på årstid och väder. Förskolorna i innerstaden lämnar förskolans miljö för en annan men ändå tillrättalagd miljö. En miljö som är skapad för att underlätta framkomligheten. Så för barn som vistas där blir det andra utmaningar än om de promenerat på en skogsstig. Om man då tänker att barnen vanligtvis även bor i förskolans närområde så kan det bli en begränsad upplevelse för en del barn. Enbart två informanter talar om att det ibland beställs buss från förskolan för att få möjligheten att ta sig utanför den egna närmiljön. Kanske finns det ekonomiska skäl till att det är så?

/.../ att gå runt på gården och ta barnens perspektiv, vad är det barnen gör egentligen? Var sätter det sina fötter? Var sätter det sina händer? Var har dom sina ögon? Det var ett bra utgångsläge när man tittade på gården och på barnen. Vad barn gör egentligen, var har de sitt intresse, var dom gör här på gården. Nu tänker jag på dom här mindre barnen då för att kunna utgå från dem som till exempel dom barnen som ja är väldigt rörliga kan dom springa upp och ner kan dom se nivåskillnader eller vad händer egentligen när dom springer omkring. Springer dom bara omkring? Eller är där något mer eller är det rörelsen i sig som är deras mål... ja... barns perspektiv. (Linda)

Om vi stannar vid Lindas tanke en stund, det är ju barnens behov och önskningar som ska tillgodoses så helt logiskt är ju att pedagogerna tar deras perspektiv ibland. Vad är det som fångar dem? Hur kan pedagogerna tillgodose deras intressen och nyfikenhet? Ett par av informanterna berättar om hur de tänkt om kring utevistelsens innehåll och har börjat plocka med traditionellt inomhus material med sig ut. Genom att på det viset tillföra artefakter skapas nya förutsättningar och utmaningar i en redan bekant miljö. Kanske är det ett sätt att ta tillvara på barnens perspektiv.

På sommaren har vi haft dans, tagit ut musik. Och bredvid den är där en liten backe så man kan cykla. Och vi har kört lopp, springlopp med sån här... (målflagga min anmärkning). Och då är det en jättebra runda och det frågar dom efter själva så den tar vi ut emellanåt och har lopp. (Malin)

När pedagogen tar sig tid att fundera på vad barnen visar intresse för och sedan tillför en artefakt, i detta fallet en målflagga, utvecklas leken vidare och ett nytt lärande väcks hos barnen. Tänker vi sedan vidare och som pedagog stannar kvar i barnens lek och tillför begrepp så som lopp, bana, varvtid och prispall intas ett undervisande förhållningssätt i leken. Kanske att det hos något barn väcks ett minne av att ha varit på en riktig tävling en gång. Genom att låta barnets erfarenheter få utveckla leken sker en interaktion mellan barnen, de lär av varandra. Allt med stöttning utav en medveten pedagog.

Att ta tillvara på det utemiljön, både den på förskolan och naturen utanför, erbjuder gör det enklare för pedagogerna att utveckla barnen motoriska färdigheter. Färdigheter som tränas för att med tiden bli automatiserade så de kan underlätta vår vardag (Sollerhed 2017). Till exempel underlättar det att kunna cykla då det är dags att ge sig ut i trafiken på cykel en dag. Då är det bra om cyklingen är automatiserad så all vår uppmärksamhet och fokus kan läggas på trafiken och miljön runt omkring oss.

... utmana barnen motoriskt. Klättra upp för saker och hoppa ner från saker... (Elin)

Hon fortsätter...

Dessutom har vi en väldigt plan gård. Går vi till backen får vi det kuperade och det är ju samma sak i skogen. Kuperat terräng är ju jättebra för motoriken också. Många barn i den här åldern har ju svårt att ta sig över pinnar och stenar och liknande så det är ju mycket utmanade där, att ta sig över det där.

... ja det blir du en annan hinderbana ute över stock och sten... (Elin)

Informanter talar om rörelseglädje, rörelsebehov, fysisk aktivitet och motorik. Det är under förskoletiden som barns motorik utvecklas som mest och pedagogerna måste vara med och utmana dem för att lära grundläggande rörelser så som att krypa, åla och balansera. För att få rörelserna automatiserade och för att skapa förutsättningar för ett hälsosamt liv. Våra kroppar

är skapta för rörelse, om vi inte använder våra kroppar tillräckligt eller på rätt sätt påverkar det vår hälsa, både idag och i framtiden (Sollerhed 2017).

5.2 Lek

När vi vid intervjuerna talade om barns utelek så kom samtliga informanter in på barns delaktighet, rätten och möjligheten att bestämma själv över sin tid. Men samtliga nämnde i samma andetag även vikten av vuxnas deltagande i leken.

Ute är vi nära med barnen. Vi vuxna som är ute försöker dela upp oss så att vi inte står i klunga utan står ... vi är där barnen är. Så ser vi någon som leker i buskarna så går man dit och ser vad dom undersöker. (Elin)

Barnen får gärna leka, leka egna lekar och där vi är ganska närvarande kanske inte i leken... men ibland behövs vi i leken. (Sofie)

Fri lek är ett begrepp som är välbekant inom förskolan. Det kan låta som att den är utan struktur och styre men så är det inte. Leken är fri i den bemärkelsen att barnet får välja själv men inom en ram som är satt av vuxna, de vuxna har skapat förutsättningarna. Den fria leken är inte fri från vuxna. Pedagogerna är där antingen som aktiva deltagare eller som observerande och tillgängliga vuxna. Men den fria leken utgår från barnets vilja och önsknings. Leken ställer höga krav på social kompetens. Barnet ska förstå strukturen, reglerna, kunna kompromissa och förhandla samt förstå turtagande. Att förstå låtsas lek *nu är du mamma låtsas vi...* att kunna se från någon annans perspektiv, lek är träning för livet. En förskollärare uttrycker så här...

Samtidigt som vi också vill att barnens fantasi också ska få styra en lek så ibland måste vi gå in för att sätta i gång en lek eller för att vara nära och uppmärksamma när det är något som spårar ut och att man får in dom i leken igen. (Sofie)

Den fria leken är inte på något sätt unikt för just utevistelsen men det som gör leken ute unik är miljön i sig, vad ute har att erbjuda barnen till skillnad från inne.

Framför allt är det materialet som skiljer sig, att ta vara på det som är unikt ute. Ett par förskollärare pratar om fantasi och buskar och spänningen det ger barnen.

Där är inte så mycket grejor men det är något som gör att det är väldigt spännande här och sen är där ett litet buskage som man kan krypa in i och vissa står ju bara och tycket det är lite läskigt. Och så är där lite... man kan klättra och en låda. Inga cyklar. I lådan finns lite dinosaurier och så det är inte så mycket men det räcker liksom. (Linda)

... nu efter sommaren har vi letat stenar och tittat på stenar i sanden... (Anki)

Något annat som också var återkommande vid intervjuerna var det sociala samspelet, interaktionen, mellan barnen. Hur de vuxna tycktes använda utemiljön för att skapa förutsättningar för en gynnsam kommunikation och samspel.

...då har vi fått jobba lite ... vi fått dela upp oss ute och försökt få ihop grupperingar så man lockas till lek bara i dom grupperna...

Mycket med att de ska hitta varandra, även dom nya barnen, så vi har provat att dela upp i olika grupper... grupperingar både ute och inne så några har varit inne och några ute och så har vi jobbat för att dom ska lära känna varandra, hitta gemensamma intressen ... ni gillar att gunga ni två, då kan ni gunga tillsammans eller ni gillar att cykla, ni gillar att hoppa hopprep, då kan vi göra det tillsammans så att dom ser att dom tycker likadant eh... barn som kanske inte söker sig till varandra i varliga fall. Så det är väl det vi har gjort nu, så nu börjar vi väl hitta ... känna in att barnen ... det spelar inte så stor roll vem dom är med längre, dom kan söka sig till alla ... (Anki)

Kanske är det lite lättare ute då det är friare på något sätt. Man har inte kompiserna så väldigt nära och kanske att jag inte har så många olika intryck att förhålla mig till i utevistelsen som inomhus?

5.3 Att lära ute

Två förskollärare berättar...

Det sker ju jättemycket vi kan ju säga att vi ska ut och leka men det är lika med väldigt mycket mer. (Linda)

Det är ett fantastiskt rum att lära i – det öppnar ju liksom upp möjligheterna. (Linda)

Eh vi har ju försökt att det ska vara mer än bara ut och leka för vi vill gärna att... nu detta året har vi bestämt att verksamheten ska mer följa med ut på något vis så vi försöker. (Sofie)

Att lära ute handlar för samtliga informanterna om att utforska och upptäcka tillsammans. Att som vuxen vara nyfiken och nära i barnens lek och i det de visar intresse för i stunden.

Vad var det egentligen som hände där? För det är inte bara det här att man sitter alltså att man säger ”*nu är det fullt*” ”*nu är det tomt*” och ”*nej nu blev det stopp*” utan det står ju 5-6 stycken och gör detta tillsammans. Alla står och jobbar. Det var sånt socialt samspel...kommunikation... Och då tänker jag det är ju det som händer där ute om vi bara sitter med dom och lyssnar på dom. (Linda)

Jag tolkar det som att det som kännetecknar undervisningen för förskollärarna i studien är en ständig medvetenhet, med barnet i fokus. Vad kan jag som vuxen göra för dig? För att du ska utvecklas från där du är just nu i det du visar intresse för? Att ha ett undervisande förhållningssätt. Likt Vygotskijs tankar kring den proximala utvecklingszonen. Ett exempel, barnet visar intresse för en mask som kryper på gården efter ett regn. Vi skulle kunna nöja oss där och konstatera att barnet har sett masken. Men om vi tillsammans med barnet genom att tillföra något, med språk eller handling, som utmanar barnet vidare, så skapas en vidgad förståelse och fördjupad kunskap om masken hos barnet. Barnet kan i samspel med någon annan få hjälp att förstå mer, få ny kunskap utifrån det barnet redan visste eller visade intresse för.

Det finns ett intresse och ett samtal och kommunikation och så begrepp som vi tyckte att vi... vattna, tomat, frö... det är lite mer. Det är inte bara att vi ska gå ut och leka det är inte bara att vi ska trädgårdsland utan vi ska ett syfte, vi ska koppla det och göra mer av det. (Linda)

Vi har då en ek på framsidan och där då brukar det gå en sträng med myror och där bredvid den strängen med myror har jag strategiskt satt upp en kod (QR-kod, min anmärkning) med myror, undervisning om myror där vid. (Elin)

Idag ritade vi bokstäver. Det hade kommit frost. Och eh... det hade kommit is och istappar. Och då tittade barnen och andades, smälter det? Och så gjorde vi handavtryck på våra bänkar vid uteateljén. Jaha... och då fotade vi ju samtidigt. Så handavtrycken... ja då smälte de och ja... då ska jag göra fotavtryck. Satte skon och lyfte ju och... nej då hände det ingenting... varför? ... Jaha då fick vi ju ta redan på detta då och så fotade vi, så där kände vi... Så då blev det både bokstäver och naturvetenskap och så... (Malin)

Det informanterna beskriver är att fånga det som händer, det som barnen har sitt fokus på i stunden och att därifrån utmana för att utveckla förnyad eller fördjupad kunskap. Kanske fångades ett barn av bokstäverna för att det skedde just där och då. Inte för att barnet var intresserad av bokstäverna i första hand men kanske fashioneras av naturvetenskapliga begrepp så som is, smälta och kyla. I den situationen blev även bokstäverna intressanta. De blev ett sätt att förstå och uppleva frosten. Kanske att samma barn inte skulle visat något större intresse om vi presenterat bokstäverna i en samling inne på avdelningen?

Återkommande vid intervjuerna var att man börjat fundera på vad som erbjuds i utevistelsen. Ett par av informanterna berättar om hur de utvecklade utevistelsens innehåll och har börjat plocka med traditionellt inomhus material med sig ut. Det ökar variationen på aktiviteterna och där med även möjligheterna för att undervisa. Då inte alla barn kanske inte visar intresse för den verksamheten som utemiljön erbjuder ger detta oss en möjlighet att nå fler barn. Fånga det som intresserar dem men erbjuda det i en ny miljö blir ju också en ny erfarenhet, en ny dimension.

På sommaren har vi haft dans, tagit ut musik. Och bredvid den är där en liten backe så man kan cykla. Och vi har kört lopp, springlopp med sån här... (målflagga min anmärkning). Och då är det en jättebra runda och det frågar dom efter själva efter så den tar vi ut emellanåt och har lopp. (Malin)

Där har det hänt mycket... vi tar ut verksamheten och flyttar inte ut den för att vi ska ta ut lite papper och så... utan vi planerar att vi ska flytta ut den. En planerad verksamhet ute men material olika slags material, med barnens inflytande. Det gjorde vi i somras. Det blev riktigt bra faktiskt. (Linda)

Att på detta viset låta inne bli ute och vise versa så ökar möjligheterna för undervisning utomhus.

5.4 Möjligheter och hinder

När det handlar om vilka möjligheter det finns att undervisa utomhus upplevde jag att samtliga informanter hade en positiv inställning. Dock kändes det som om det var något nytt. Kanske var det ett nytt sätt att tänka kring undervisningen som inte alltid varit självklart. Med en ny läroplan så är väl det inte helt omöjligt att det är så, att man inom förskolan är på väg in i något för förskolan nytt sätt att se på verksamheten. Två förskollärare uttrycker så här:

Jag tycker det förändrats... Ja jag kan säga det vi är i en process och jag menar inte att det har varit dåligt så men jag menar det händer så mycket mer nu och läroplanen är ju mer alltså... hur ska vi kunna satsa mer på det digitala... alltså för ett par år sen vi tog ju definitivt inte ut en Ipad ... eller hur...den blir ju smutsig eller går sönder ... det är tillåtande och ser över... eh ramarna liksom. (Linda)

Så klart kanske lite enklare inne men man har och andra sidan annat material ute. Vi har ju skogen ... och sand och allt det...Ju mer jag pratar så ser jag kanske inte så många skillnader faktiskt. (Sofie)

Jag upplever att de ser möjligheter i det vardagliga genom att vara nära barnen. Genom att lyssna aktivt, vad fångar deras intresse just nu och utifrån det skapa spontana undervisningstillfällen.

För att eh... att arbeta tematiskt ... för mig är det självklart då jag gått en tematisk lärarutbildning att man gör det. Som matten det kommer in när vi gör sandkakor det behöver man inte ha siffror för att ... alltså det kommer in ändå så det blir ju .... Så har man bara det tänket med sig så tror jag att det fungerar lika bra ute som inne. (Sofie)

Barnen är ju egentligen ... om man ser till barnens intresse och egna så den spontana undervisningen väldigt enkel att göra. För det är ju just det här med att efter barnens frågor så kan man ta reda på saker. Sen är det väl kanske vi ... att man är lite dålig på ... inte van att man kan undervisa ute. Man kan göra samma saker ute, för det går ju oftast. (Anki)

Jag tänker kanske mer på den här dagliga med småbarnen som att sitta i sandlådan med dom och vara lyhörd och lyssna och att få något att utvecklas vidare eller kanske det är något som

man kanske ska göra varje dag nu dom barnen som vill ha den där spaden den här hinken och den där formen varje, varje dag. Kanske tillföra någonting... (Linda)

Samtidigt uttrycker flera att de redan i förväg, på planeringsstadiet, har ett syfte, som att undervisningen har en given plats och att det är något som sker under hela dagen. Det väcker dock en tanke, finns det en risk att man som vuxen förringar lek utan prestationskrav?

...och så vill vi ju att hela dagen ska vara en pedagogisk verksamhet. Man ska inte vara ute och leka, inom citationstecken, utan det ska betyda någonting. Det ska vara en lärandesituation också. (Sofie)

... att man förbereder innan barnen kommer ut små hörnor i sandlådan och att undervisa ute på det viset att man tänker vad är det jag vill med sanden egentligen. (Linda)

En förskollärare pratar om rum ute.

Ja... nu har vi ju nybyggt och lite nytänk... lite mer rum i ... alltså miljön är uppbyggd rummen. (Malin)

Så att hitta utrymme och plats är som jag tolkar det, en faktor för att lyckas. Samtliga pratar om att erbjuda variation med tanken att lämna gården. Men de som har möjlighet att inom förskolan erbjuda variation uttrycker att det är enklare att hitta tillfälle och utrymme. Möjligheten att välja miljö efter vad som är planerat för stunden upplevs underlätta verksamheten.

Vi har ju tre olika gårdar kan man säga eller platser som vi kallar för små gårdar. Vi har den lilla gården och där är vi för det mesta för den som vetter ut mot vår utgång. Och så har vi den stora gården där de större barnen är för det mesta och den är ju vad ska man säga mer anpassad för lite äldre barn dels för att de ska kunna cykla fort och röra sig fort och lite större ytor. (Linda)

Och så har vi en ny liten gård... den kan vi också gå till och då kan man va en avdelning där. Och den lilla snuttgården gillar dom jättemycket så när vi säger "ska vi gå till den lilla, lilla gården" såå "jaaa". (Linda)

När det kommer till vilka hinder som kan stöts på är de om igen överens. De pratar alla om yttre faktorer som väder och vind. Vintern, kylan och mörkret är inget som lyfts som något positivt samtligt som de säger att de gärna följer årstiderna och att det är en fantastisk undervisningskälla.

Nu vintertid och att det blivit vintertid (syftar på klockan, min anmärkning) också så blir det ju att det blir mörkt ganska tidigt så hinner vi ut så tar vi oss gärna ut men det är lite svårt man kämpar lite mot mörkret. (Elin)

Ja Ipaden kanske inte är så bra i ösregn då skippar vi det men ... ja vissa typer av materiel och kylan är ju också ett hinder. Det är svårt... då kanske vi inte kan bygga lego ute eller bygga duplo ute för då är det för kallt helt enkelt. (Elin)

Vi brukar fånga upp det efter årstider. (Malin)

Något som var intressant var att när det handlade om hinder så var det vuxna som såg hinder – inte barnen. Det kan handla om personliga inställningar eller yttre faktorer som gör att pedagogerna upplever hinder.

Ja men många gånger är det väl hinder... oss själva som om man nu tänker... tänker det här med sanden att vi har vissa tankar eller vad ska man säga funderingar kring vissa saker. Så fall skulle det nog vara att man satte krokben för sig själv. Jag tror nog att det mesta kan man göra ute.

Uterum och innerum ska vara det samma, vi försöker tänka så. (Linda)

Nä... det är väl mer fantasin från oss vuxna. (Malin)

Men kylan... det är väl mer vi vuxna som tänker på den barnen märker nog inte alltid själva den utan de leker sen blir de ledsna och så och sen inser man att nu är det nog dags att gå in så det är väl mer... och mörkret tror jag. Ja det är väl inget hinder om man har belysning, det är väl mer för uppsikten och säkerheten. För barnen tror jag... dom hade nog tyckte det var spännande. (Elin)

Enbart två förskollärare uttrycker att det är svårare att nå barnen ute. Men kanske det handlar om, som Malin säger, om de vuxna ändå. Hur jag som ledare lyckas fånga deras uppmärksamhet, göra dem intresserade och nyfikna.

Det kanske är att fånga alla. (Sofie)

Det handlar inte om barnen känner jag, för man tänker det är svårt att undervisa ute för de vill hellre cykla iväg och så men det är väl mer vi som ska fånga upp det. Då kommer fler efter hand ”*Vad gör ni?*” (Malin)

Och kanske är det så att inte alla behöver vara med i allt alltid. För att den tänkta undervisningen ska få vara i centrum så passar det kanske bättre att ha en mindre grupp med barn. Låta ämnet vara i fokus och inte fastna i det sociala samspelet som det lätt kan bli när det är många som ska rikta fokus samtidigt.

5.5 Planering inför utevistelsen

När det kommer till att planera inför utevistelsen upplever jag att det inte skiljer sig nämnvärt från annan planering av verksamheten. Det jag uppfattade som skillnad mellan förskolorna var mer att enbart två hade gemensamma strategier på förskolan som rörde enbart utevistelsen medan andra bakat in det mer allmänt i verksamhetens planering.

De förskolorna med gemensamma strategier hade en tydlig struktur som alla kände till. Det kom från ett beslut att det är det här vi ska göra och arbeta men tillsammans med barnen i utevistelsen. Det är inte ett eget tyckande och tänkande utan det finns en plan, en samsyn att förhålla sig till.

Det har vi medvetet med oss och att vi vuxna också är medvetna om att det är inte några extra möten vi har på gården – vi ska vara med barnen. För det var väl lite det vi såg att vi hade lite klungor med vuxna och visst man behöver pratat med varandra men inte på sättet utan ... vi är på jobbet och då det barnen ska ha en pedagogisk verksamhet över hela dagen då även ute så att säg. (Sofie)

Detta kommer från vår chef som vill att vi ska gå ut från förskolan och jag tycker att det är bra att hon pushar på så att alla är med på noterna, alla avdelningarna. Alla försöker. (Sofie)

Något som samtliga dock ansågs sig ha på sina förskolor var gemensamma regler speciellt rörande utevistelsen. Det handlar då mest om att hjälpas åt och att alla har ett ansvar för alla barn på gården.

Att hjälpas åt att hålla barnen borta från den för det är lite olycksrisk. Så det är väl mycket säkerheten att man... gemensamma strategier i övrigt...nej inte direkt...vi hjälps väl åt, att barnen ska vara trygga och nöjda och är man nära en konflikt så löser man den även om det inte är min avdelnings barn. (Elin)

Två förskollärare tar upp planering och tid för reflektion. Något som inte är förknippat med just utevistelsen utan mer med verksamheten i stort.

Det är skönt och att vi hinner fota och reflektera. Ja absolut. Reflektera och ja *"men när ser vi lärandet då?"* Ja det har vi kanske inte sett... ja men då får vi köra på lite hårdare med det då... det är ju stressigt det är det i förskolan så hinner man inte med. (Malin)

Men det är det... att få till vid planeringen då att man tänker på det. Först och främst blir det den vanliga planeringen som runt om att man får tid för arbetslagsplaneringar att man får tiden för egen planering... det flyter på att folk är närvarade inte personal sjuka ... men är allt som det är och allt fungerar så då hinns det ju med. (Anki)

Det är lika i all undervisning, det måste finnas tid för planering, dokumentation och reflektion – det är det som kännetecknar undervisning och är förutsättningen för en god kvalitet i samtliga skolformer.

6 Diskussion

I detta avsnitt diskuteras metoden, resultat och analys ställs mot aktuell litteratur och forskning samt slutligen ges förslag på vidare forskning.

6.1 Metoddiskussion

Att få informanter att ställa upp för intervju visade sig vara svårt. Kanske kan det bero på tiden, förskollärarna värnar om vår tid och vill prioritera det som känns mest aktuellt för stunden. En annan aspekt är att ämnet och syftet med studien inte väckte det intresset som jag på förhand antagit.

Inför samtliga intervjuer tog jag kontakt med informanterna personligen, även i de fall då jag genom deras chef fått klart att de var villiga att ställa upp på en intervju. Det var något jag tyckte var viktigt då jag ville få dem att förstå att de var viktiga för mig, jag behövde deras hjälp för att komma vidare i min studie. Det var även en ansats för att minska det ojämna förhållandet mellan forskare och informant som kan upplevas i dessa situationer. Något som både Stukát (2005) och Kvale och Brinkmann (2014) skriver om. Jag var flexibel då det gällde tid för intervjun och med det ville jag visa min respekt för deras tid. De intervjuer som genomfördes gick i den mening att jag upplevde att de gav mig svar på mina frågeställningar. Dock upplevde jag att i en del fall var informanterna lite på sin vakt. Jag upplevde en känsla av att vilja svara ”rätt”, vilket även Holme och Solvang (1997) nämner som en svårighet. Främst upplevdes detta då vi pratade om möjligheter och hinder med utevistelsen.

Möjligheterna var oändliga medan hindren var väldigt få för att inte säga obefintliga. Vid samtliga intervjuer formulerade jag om frågan *Finns det några hinder...* till *Vad är svårt...* och fick då tankar kring vad som kan upplevas som hinder. Den omformuleringen var möjligt då jag använde mig av en semistrukturerad intervju som ger möjligheten att ställa följdfrågor samt kompensera för språkliga missförstånd (Stukát 2005).

En fundering är att svaren kanske blivit annorlunda om jag skickat ut frågorna i förväg så informanterna fått mer tid att formulera sina svar. Om tiden varit obegränsad hade det varit intressant att göra kompletterande observationer för att skapa en mer komplett bild av förskolans utevistelse.

6.2 Resultatdiskussion

6.2.1 Utevistelsens huvudsyfte

Det var i studien tydligt att hälsoaspekten var det som informanterna ansåg vara huvudsyftet med utevistelsen i förskolan. De betonade vikten av frisk luft och rörelse i form av fysisk aktivitet. De får stöd genom Söderberg (2011) som beskriver vinster som bättre nattsömn, förbättrat immunförsvar samt sänkt stresshormon när vi vistas utomhus. Sollerhed (2017) berättar om mer långsiktiga vinster så som minskad risk för demens, depression samt hjärt- och kärlsjukdom senare i livet. Granberg (2000) menar vidare att barn måste röra sig mycket för att i förlängningen kunna sitta still. Ytor som inbjuder till stora rörelser är en förutsättning för det ska ske. Samtliga informanter uttryckte att det var lättare att utmana barnen fysiskt i utemiljön än i inomhusmiljön på förskolan. En del ansåg att det inte gick lokalmässigt att uppnå inomhus menas andra mer lyfte fördelarna med att ta tillvara utemiljöns möjligheter. Kanske är det samma sak de menar men det är ändå intressant hur man väljer se på samma sak. Något annat som var intressant var att när vi sedan pratade om planering och pedagogernas delaktighet i utevistelsen så handlade det inte så mycket om hälsa och fysisk aktivitet längre. Det som då hamnade i fokus var undervisning som riktade sig mer mot kunskaper än färdigheter. Kunskap främst rörande ett naturvetenskapligt område, de använde begrepp som undersökande, utforskande, utmanande och även socialt samspel. Jag tolkar det som att förskolan är lite som vid ett vägskäl. Pedagogerna vet vad de vill och kan sen gammalt men vill samtidigt lyfta det nya och förändrade i uppdraget inom förskolan nämligen undervisningsbegreppet. När vi släpper på invanda mönster och utmanar oss själva att tänka nytt öppnar vi upp för fantastiska saker. Det ökar möjligheterna och berikar verksamheten på förskolan. Men visst är det en balans, för lika viktigt som det är att vara öppen för förändring så är det av största vikt att pedagoger värnar om det som är unikt för förskolan. Förskolan ska inte förkasta det den gjort tidigare utan istället medvetet och fördjupat tillföra något mer.

6.2.2 Miljön

Något som blev tydligt vid analysen är att förskolan behöver tänka på hur man skapar sina utemiljöer på förskolan. Det behövs medvetet skapa möjligheter och rum för att få variation i verksamheten. Förskolan behöver erbjuda barnen fartfyllda lekar, möjlighet till fantasi, kreativitet, utforskande och upplevelser samt rofyllda stunder under vistelsen i förskolan, ute som inne. För att lyckas med det behöver pedagogerna först veta vad de har för syfte med utevistelsen, vad vill de barnen ska utveckla för förståelser och förmågor. Detta stärks av Granberg (2000) som menar att miljön ska motsvara barnens behov. Vidare framhåller hon att barns lek till stor del är motorisk övningslek. Barn går, springer och hoppar och kan på så sätt inte bara utveckla sin motorik utan även olika lägesbegrepp samt kunskaper om det egna kroppens möjlighet och kapacitet. Det är ju inte så att bara för att förskolan har en rik utemiljö så blir det per automatik bra utan det krävs planering, medvetenhet och engagemang. Då samtliga talade om undervisningens möjligheter ute så måste det ju skapas förutsättningar för det inom förskolans ram. Med det sagt så bör kanske många förskolegårdar ses över så det kan leva upp till de förväntningarna pedagogerna har. Någon berättade att de skapat olika rum ute för att tillgodose olika upplevelser och utmaningar. Ett rum där det finns möjlighet att få utlopp för fart, bollek, snabba cyklar och rum för utforskande, tänkande, dialog och samspel med andra. Förskolans syften med utevistelsen ställer krav på förskolemiljöns utformande. Söderberg (2011) menar att det är miljön som stimulerar barn till lek och rörelse, det kommer inte automatiskt för att de vistas utomhus.

Samtliga informanter berättade att de lämnade gården för att få variation. De talade om nya intryck och utmaningar, något om Granberg (2000) benämner som olika dimensioner av lärande, lära känna sin närmiljö, ett komplement till gården helt enkelt. Något som även förskolans läroplan (Lpfö 98, 18) skriver om i sina mål och riktlinjer. Det var inom detta området som de största skillnaderna mellan förskolorna i innerstaden och på landsbygden fanns. Beroende på var förskolan fanns geografiskt så kunde barnen erbjudas olika miljöer. Förskolorna på landsbygden beskrev en miljö med närhet till sjön och hagar med djur medan förskolorna i innerstaden beskrev en mer tillrättad lagd miljö med cykelvägar och trafik. Visst måste det påverka. Vi blir bra på det vi gör brukar man ju säga. Barnen utvecklar olika

kunskaper och färdigheter beroende på vilken miljö de vistas i. Samtidigt så arbetar pedagogerna på förskolorna utifrån samma styrdokument men med så olika förutsättningar. En informant berättade att de ibland åkte med buss till skogen. Att hyra buss kostar förskolan pengar och det är säkert något som prioriteras olika på förskolor. Det finns kommuner som erbjuder alla förskolor en kulturupplevelse per år. Den enskilda förskolan betalar inget ur egen ficka. Barnen blir hämtade med buss och får en upplevelse tillsammans med kompisar och pedagoger. Tanken med detta, som jag tolkar det, är att skapa en likvärdig förskola (Lpfö 98, 18) oavsett yttre förutsättningar. Kanske finns det en möjlighet att göra liknande satsning med fokus på en naturupplevelse?

En tanke är att det kanske inte är möjligt att skapa en till punkt och pricka likvärdig förskola. Det som kan och bör vara likvärdigt är professionen, det förhållningssätt och den kompetens som pedagogerna inom förskolan besitter.

6.2.3 Pedagogerna

Förskollärarna i studien betonade vikten av att vara närvarande och medvetna pedagoger. Förskolläraren Linda uttryckte det så här, ”Det är inte bara att vi ska gå ut och leka, det är inte bara att vi ska trädgårdsland utan vi ska ha ett syfte, vi ska koppla det och göra mer av det”. Den pedagogiska verksamheten följer med oss ut. Som vid all verksamhet i förskolan krävs det lyhörda, observanta och kommunicerande pedagoger för att ska lyckas med uppdraget. Lyssna, vad är det barnen säger, vad är det som fångar deras intresse just idag, just nu? Även om inte alla hade tydligt nedskrivna strategier kring utevistelsen innehåll och syfte så uttryckte alla att de medvetet var nära barnen för att fånga det de visade en nyfikenhet för samt att ute i sig erbjöd undervisningsmöjligheter beroende på väder och årstider. Det är naturligt att prata om snö och kyla när gården lyser vit när barnen kommer ut, eller om vatten när alla ojämnheter har bildat vattenpölar efter nattens regn. Deras tankar får kraft genom Ohlsson (2015) som framhåller barnens upplevelser som basen för att stimulera utveckling och lärande. Dock hävdar Ohlsson (2015) att för att lyckas så krävs det pedagoger som har kunskap att ställa frågor som väcker intresse och utmanar barnen vidare i sin utveckling. Thulin (2015) förstärker det ytterligare då hon menar att pedagoger aktivt behöver styra barns

uppmärksamhet vidare utifrån vad de visar intresse för och först då kan en fördjupad förståelse utvecklas. Vidare pekar Pihlgren (2018) på vikten av pedagoger som intellektuella förebilder som genom att vara nyfikna och utforskande skapar förutsättningar för att fånga barnens intresse mot det tänkta lärandet. Utifrån den här studiens empiri är det att tillsammans, barnen och vuxna, fånga och utmana nuet det som beskriver förskolans utevistelse bäst.

6.2.4 Strategier

Under intervjuerna framkom det att endast var en förskola hade skrivna gemensamma strategier som fokuserade enbart på utevistelsen. Jag funderar vad det beror på och vad det får för konsekvenser. Där det fanns strategier var strukturen tydlig. Det kom även uppifrån, från ledningen att det är det här förskolan arbetar för. På så vis blir ditt eget tyckande oväsentligt och det är din profession som kliver in och det blir en samsyn på utevistelsen.

På de övriga förskolorna uppfattade jag att det inte var samma tydlighet när det handlade om syftet med utevistelsen. Däremot fanns det en samsyn kring regler på samtliga förskolor. Det fanns även en pedagogisk medvetenhet. Samtliga pratade om att fånga spontana undervisningstillfällen samt betydelsen av barns rörelse och att skapa variation i utevistelsen. Men för att veta om pedagogerna har nått en god måluppfyllelse med sin verksamhet är det en förutsättning att vet vart man ska. Att det finns tydliga mål att förhålla sig till och mäta mot. Likaså underlättar det att beskriva ett nuläge som senare, vid utvärdering och analys, används som referens. Detta gäller alla områden och är inget som är specifikt för utevistelsen. Pihlgren (2017) menar att när pedagogerna planerar förskolans verksamhet så ska de utgå från barnens förståelse och erfarenheter samt ge barnen förutsättningar att genom dialog och nya utmaningar tänka vidare. Det som krävs för att lyckas, hävdar Pihlgren, är ett systematiskt arbete med observationer av barnens kognitiva utveckling. Vidare menar hon att detta ställer krav på pedagogernas sätt att planera, något som inte alltid varit självklart inom förskolan. Förskolans planering bör ge utrymme för utforskande, spontanitet och barns idéer samtidigt som den beskriver ett tydligt syfte med undervisningen. Risken finns annars att man hamnar i en mer avvaktande barnutforskande miljö. Pihlgren framhåller även planeringens betydelse för att synliggöra och värdera verksamheten.

6.2.5 Forskning och litteratur

Utifrån intervjuerna upplever jag att pedagogerna lutar sig främst mot läroplanen då de planerar förskolans verksamhet. Ingen nämnde forskning och litteratur trots att det i Skollagen kap 1 5§ står att ”Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet”. Med det menas att ha ett forskningsbaserat arbetssätt (Skolverket). Ett forskningsbaserat arbetssätt bygger på bästa tillgängliga kunskap utifrån både en vetenskaplig grund och från en beprövad erfarenhet (a.a).

Det jag tror är viktigt för professionen är att man inom förskolan måste bli bättre på att titta på forskning och aktuell litteratur. Pedagogerna måste få det de gör och praktiserar befast för att kunna säga att förskolan håller en god kvalitet. Läroplanen för förskolan är inte lika med forskning. Så om förskolan nöjer sig med att utgå från enbart den är jag rädd att pedagogerna förminskar sig själva och vad gör det med deras profession?

6.3 Slutord

När vi pratar om utevistelsen i förskolan har det för mig under studiens gång blivit allt tydligare att det är en växelverkan, ett samspel mellan de olika aspekter rörande utevistelsen. Den friska luften och dess fördelar får barnen oavsett innehåll och syfte. Rörelsen och leken kommer delvis av sig självt då ytor och miljö i sig inbjuder till det. Men slutligen är det medvetna, närvarande och kompetenta pedagoger som är nyckeln till en utevistelse med god kvalitet i förskolan. Det är förskollärarens kompetens och engagemang som skapar förutsättningarna för att lyckas, genom att på förhand skapa tydliga syften och mål som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

6.4 Vidare forskning

Då denna studien utgått från pedagogerna tankar och syfte med utevistelsen så har det under studiens gång väckts en fundering kring barns perspektiv på utevistelse. Vilka förväntningar har barnen på utevistelsen och hur väl stämmer det överens med hur vuxna planerar den samma?

Referenslista

Björklund, Sanne (2016), *Uteverksamhetens möjligheter*, Lund: Studentlitteratur AB.

Brinkmann, Svend & Kvale, Steinar (2014), *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3 uppl., Lund: Studentlitteratur AB.

Denscombe, Martyn (2009), *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2 uppl., Lund: Studentlitteratur AB.

Granberg, Ann (2000), *Småbarns utevistelse - naturorientering, lek och rörelse*. Stockholm: Liber AB.

Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn (1997), *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2 uppl., Lund: Studentlitteratur AB.

Lisberg Jensen Ebba, Mårtensson Fredrika, Söderström Margareta & Öhman Johan (2011), *Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang*. Stockholm: Naturvårdsverket

Läroplan för förskolan Lpfö 98. [Ny, rev. utg.] (2010, 2016). Stockholm: Skolverket
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>

Läroplan för förskolan Lpfö 18 (2018). Stockholm: Skolverket
<https://www.skolverket.se/publikationer?id=4001>

Ohlsson, Anders (2015), *Utomhuspedagogik. Utveckling och lärande i naturen*. Stockholm: Gothia Fortbildning AB

Osnes, Heid, Skaug, Hilde Nancy & Kaarby, Karen Marie Eid (2012), *Kropp, rörelse och hälsa i förskolan*. Lund: Studentlitteratur AB.

Persson, Annika & Wiklund, Lena (2007) *Hur långt är ett äppelskal? – tematiskt arbetssätt i förskoleklass*. Stockholm. Liber AB.

Pihlgren, Ann S. (2017) *Undervisning i förskolan*. Stockholm: Natur och kultur.

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

Sollerhed, Ann-Christin (2017), Fysisk aktivitet en universalmedicin - förutsatt att man tar den! I *Barnsliga sammanhang: forskning om barns och ungdomars hälsa, välbefinnande och delaktighet* / [ed] Bo Nilsson & Eva Clausson, Kristianstad: Kristianstad University Press, 2017, 5, s. 35-49

Spradley, James (1979), *The Ethnographic interview*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Strandberg, Leif (2017), *Vygotskij i praktiken. Bland plugghästar och fusklappar*. 2 uppl., Lund: Studentlitteratur AB.

Stukát, Staffan (2005), *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. 2 uppl., Lund: Studentlitteratur AB.

Säljö, Roger (2014), *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*, 3 uppl., Lund: Studentlitteratur AB.

Thulin, Susanne (2015), *Göra naturvetenskap i förskolan - med fokus på kommunikation*, Stockholm: Liber AB.

Vetenskapsrådet. (2002), *Forskningsetiska principer inom humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Vygotskij, Lev. S. (1995), *Fantasi och kreativitet i barndomen*, Göteborg: Daidalos

Öhman, Margareta (2015), *Rollek kräver tid rum och aktiva vuxna*. Artikel på Förskoleforum, publicerad 2015-08-13. Intervju av Öhman skriven av John Roald Pettersen.

Bilagor

Informationsbrev

Intervjufrågor

Informationsbrev

Hej

Jag är förskollärare sedan 1995 och verksam på Allö förskola sedan 2008. Under hösten 2018 skriver jag en C-uppsats rörande utevistelse i förskolan. Mina studier är kopplade till högskolan i Kristianstad.

Syftet med studien är att få syn på förskollärarnas eget förhållningssätt till utevistelsen i förskolan. I studien är de didaktiska frågorna *hur* och *vad* mitt fokus.

Jag vill veta vad just du och ditt arbetslag har för förhållningssätt till och syfte med utevistelsen på er förskola.

Som forskningsmetod har jag beslutat mig för att intervjua förskollärare som är verksamma i förskolan idag. Intervjun kommer att dokumenteras med hjälp av ljudupptagning då jag vill fokusera på vår interaktion inte på dokumentationen i sig. Intervjun beräknas ta mellan 30-40 minuter.

Studien utgår från Vetenskapsrådets forskningsetiska principer *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* samt *nyttjandekrav*.

Det betyder att er medverkan och ert samtycke frivillig. Ni har rätt att när som avbryta intervjun och därmed även ert deltagande i studien. Vidare menas att det inte går att urskilja från vem eller vilken förskola som information i studien är hämtad ifrån samt att den information som framkommer i studien endast får och kommer att användas i den aktuella studien.

Finns det frågor angående studien eller kring er medverkan så är ni välkomna att höra av er.

Med vänliga hälsningar

Patricia Kjellsdotter

patricia.kjellsdotter@utb.kristianstad.se

0709-209458

0733-135028

Jag vill förstå världen ur din synvinkel. Jag vill veta vad du vet på det sätt som du vet det. Jag vill förstå meningen i din upplevelse, gå i dina skor, uppleva tingen som du upplever dem, förklara tingen som du förklarar dem. Vill du bli min lärare och hjälpa mig att förstå?
(James Spradley 1979)

Underskrift vid samtycke:

Ort och datum

Underskrift

Namnförtydligande

Intervjufrågor

Hur länge har du varit verksam inom förskolan?

Vilken åldersgrupp arbetar du med idag?

Var ligger er förskola, i stan eller på landsbygden?

Hur ofta har ni utevistelse?

Var sker utevistelsen?

Vad är er huvudsyfte med utevistelsen?

Hur är ni delaktiga i barns utevistelse?

Hur planerar ni utevistelsen? Finns det gemensamma strategier för utevistelsen på er förskola?

Är det något eller några läroplansmål som är mer i fokus än andra under er utevistelse?

Hur ser det ut med planerade kontra spontana undervisningssituationer i er utevistelse?

Vilka möjligheter ser ni med att undervisa utomhus?

Vilka hinder ser ni med att undervisa utomhus?